

ТОШКЕНТ ХАЖИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 29 (3767).

Шанба, 10 февраль 1968 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ИЛҒОР УСУЛ САМАРАСИ

Ҳар қандай янгилик ҳам ҳаётга тўқнашсиз кириб келмайди, албатта. Кейинги йилларда пахтачиликмишга бир қанча янгиликлар жорий этилди. Бу янгиликларнинг энг диққатга сазоворлари меҳнатни янгиликка ташкил этиш усуллари.

Тахтата усули — ана шундай усул. Меҳнатни ташкил этишнинг бу прогрессив усули дастлабки тажрибага эришган бўлишига шубҳа йўқ. Ушбу жорий этилган йилнинг ўзига қандай афзалликларга эга эканлигини яққол кўрсатди. Эндиликда бу усул областимизда кенг ёйилган.

Мана масалан, Янгийўлдаги Назарали Нисов номи колхозни олиб қўрилган бўлса, бу ерда тахтата усули жорий этилганидан бунинг қисқа давр ичида юксалиш сари жуда катта оқимлар ташланди, қувончли ўзгаришлар содир бўлди.

— Бу усулнинг кўзга кўринадиган ҳосияти шу эканики, — дейди колхоз раиси Солиқов Мухаммад Раҳмонов Фозил Мадаев, — даража, қиммат, ҳақиқий меҳнаткамим эканлигини худди ойнадай кўрсатиб туради. Бу нарса ҳамма эътиборда, ҳар бир қария эрда ишни сифатли бажаришга имконият туғдирипти.

Бу усул туфайли ҳамма еримизда деҳқончилик ишлари кўнгилдагидек бажариляпти, бу эса колхозчиларимизни янгидан-янгиларига сари етаклаб кетаяпти.

Ранснинг бу таллари бежиз эмас. Бу колхознинг пахта майдонлари асосан қир ерлардан иборат. Бундай қир ерларда чигит экишдан тўғри, пахта ичириб олишга бўлган жамини ишларни сифатли қилиб бажариш текис майдонлардагига нисбатан анча қийин. Тахтата усули қийинчиликлари бурун колхоздаги манзари таъминлаб берибди. Янги усулнинг илк ташаббускорларидан бири колхознинг илғор эвено бошлиғи Абдураҳим Қирсақов бу ҳақда шундай дейди:

— Илгари, тахтата усули ишларни сифатли бажаришга имконият берибди. Биринчидан, колхозчиларнинг ишга ўз вақтида тула чиқариш қийин бўлса иккинчидан, уларнинг сифатли ишлашларига эришиш осон бўлмади. Ҳозир ҳамма кўрсаткичга қўйиб қилибди, тахтата усули ишларни осон қилди. Бунинг оқибатида бутун майдонларимизни ўт босиб кетаварди, ғўза кўнгилдагидек бўларди. Тахтата усули ишларни қийин, бундай қийинчиликлардан қутулди. Экин майдонлари колхозчиларга тақсимлаб берилган, ҳар ким ўзига беришган ерни иложи борица яхши ишлаш, баранали хирмон кўтариб, бўмай даромад олишга жониди билан ҳаракат қилди.

Энди уларни уйдан ишга чақириб чиқиш ҳам, тепадаги туриш ишларини назорат қилиб туриш ҳам зарур бўлмай қолди. Ҳар ким

тегишли ишни ўзи билди-билиб қилапти. Сифатли ишласа, ўзига фойда. Чунки, юзакли иккинчи марта чопиқ қилгандан кўра, бир марта росмана чопиқ қилади. Бун вақти кўпаяди.

Меҳнаткор Абдураҳим ана бошқасида янги усул туфайли кейинги йилларда кескин бўрилиш бўлди. Далада бегона ўтдан асар ҳам қолмади. Меҳр қўйиб парвариш қилинадиган ғўзалар ҳам баранали ҳосил тугабди, ҳам машинабоп бўла бошлади.

Яқин-яқинларга эвено пахта ҳосилдорлиги 24—25 центнердан сира нарта ўтмаган бўлса, кейинги йилларда айниқса юбилей йилида 33—35 центнерга чикди. Қисқа давр ичида, гарчи ерлар қий бўлса ҳам, машина теримининг даражаси олтинчи процентдан ошириб юборилди. Даромад ҳам юзгача қараб ошди. Илгарилик эвено эвенолар ҳар бир иш қилари эвенога 1 сўм 80 тийиндан ортиқ ҳақ ололмаган бўлса, ўтган йили 5 сўм 87 тийиндан ошди.

Биргина бу эвенога эмас, умуман колхоз бўйича ҳам эвено системаси ва тахтата усулининг афзалликлари натижада қувончли зафарларга эришилди. Юбилей йилида колхозчилар мамлакатга 2500 тоннадан ортиқ пахта етказиб берилди ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажаришга 34,5 центнери ташкил этди.

Колхозда машина теримининг беғиёс юксалаётганини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. 1963 йилгача машина терими деярли бўлмаган эди. Ерларнинг қийлиги бўлган қилиниб, номинга 7—8 гектар майдон машина теримига ажратиларди. 1964 йилдан бошлаб пахта ишлари билан терим олишга эътибор берилди. Колхоз правлениси ва партия ташкилоти қир ерларни суриб, иложи борица текисроқ қилиш, машиналарга кенг йўл очиб тadbирларини кўрди. Йил сайин бунинг яқинида қилинди.

Натижада кейинги уч-тўрт йил ичида машина теримининг кўлами анча кенгайди. 1965 йилда 400 тонна, 1966 йилда 650 тонна, юбилей йилида эса минг тоннадан ортиқ пахта «эвено» кема-лар билан териб олинди. Бу — белгиланган пландагидан қариб икки ҳисса кўп демакдир. Шундай қилиб, Абдураҳим Қирсақов, Ваҳоб Эрназаров, Гофржон Нўлдоев, Обид Нўлдоев, Хонжақар Хонжақаров сингари меҳнаткорларнинг қир ерларда кўрсатган маҳоратлари туфайли колхозда планда белгиланган ҳосилнинг 47 процентидан кўпроги меҳнатчилар билан териб олинди.

Янгида ҳўжалик эвенолар юбилей йилига яхши асқидилар. Эришган натижалар тушган даромад ҳаммаини кўнгилдагидек бўлапти. Ахир колхознинг умумий

даромади 1 миллион 214 минг сўмга етган, шунинг 56 проценти меҳнат кўнларига тақсимлашга ажратилган, бир иш кўнига мўлжалдаги 3 сўм ўрнига 4,5 сўм тушган бўлса, ким қувонмайди дейсиз? Кўпчилик эвеноларда эса олти сўмга қийлашиб қолди.

Тахтата усули яхши меҳнат қилганларга яхши даромад келтирляпти. Тўғр арим тектар майдонда мўл пахта ҳосили етиштирган Эрмаков Соттиев бултурги меҳнати эвенога 3202 сўм даромад қилди. Иллик ҳисоботда 1538 сўм нақд пул олди. Колхозда бундай меҳнатсеварлар кўп. Пулатов ва Холмуродов оилалари ўхшашан оилалар 3900—4300 сўмдан даромад қилишди.

Лекин, ҳали тахтатаининг ҳосиятини тўла тушуниб етмаган, ҳамон эскичасига сифатсиз ишлаётган, бунинг натижада ҳам қонил ва нам даромад олаётган ишчилар ҳам учрайди. Масалан, Мадамин Тожибоев ва Шерали Нўлдоев бошқаси эвеноларини олиб қўйилди. Тожибоев эвено-сидигилар тахтатаини мукаммал жорий қилганликлари, агротехника тадбирларини кўнгилдагидек бажаришларини туфайли тектар бошига пландаги 27,4 центнер ўрнига 38,4 центнердан ҳосил кўтарди, бир центнер пахта етиштириш учун 3,3 киши-кўни сарфладилар тежамкорликка аҳамият берганликлари туфайли мўлжалдагидан 25 минг сўмдан зиёд даромад олдидилар. Эвено эвеноларининг ҳар бир иш кўнига берилган ҳақ 5 сўм 87 тийини ташкил этди, асосий маошнинг ҳар бир сўмига ҳисоблагандан 87 тийиндан қўшимча ҳақ берилди. Нўлдоев бошқаси эвено эвенолари эса ер-сув шароитлари бир хил бўлганда, тектардан уларга нисбатан ўн центнер кам ҳосил олдидилар, бир центнер пахта етиштириш учун улардан бир киши-кўни ортиқча сарфладилар. Натижада кам даромад олдидилар. Асосий маошларининг ҳар бир сўмига ҳисоблаганда атиги 20 тийиндан қўшимча ҳақ олдидилар.

Айрим эвенолар ўртасидаги ана шундай кескин фарқлар колхознинг тагин ҳам юксалтиришнинг муҳим резервларида биридир. Агар шу фарқлар йўқотилса, ҳосилдорлик ҳам, даромад ҳам кескин ошиб кетарди.

Ўтган йили ҳўжаликда 5 та участка бор эди. Бу йил уларнинг учтаси қолдирилди. Штатларнинг қисқартирилиши эвенога колхоз биргина шу тadbирдан бу йил 15 минг сўмлик маблагини иқтисод қилиб қолди.

Беш йиллигининг учинчи йилида катта марралар сари иштироқдан бу колхоз деҳқонларига қувончли зафарлар тилаймиз!

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Беш йилликни муҳдатидан илгари бажарамиз

Тошкент тўқимачилик комбинати йигирув дехнининг ўртоқ В. Шишова раҳбарлик қилаётган бригадаси эвенолар тошйиринларини доим ортиғи билан адо этмоқдалар. Улар беш йиллик планин муҳдатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган кўннинг 100 йиллигини муносиб кўтиб олиш учун бошланган умумхалқ ҳаракатида актив иштирок этмоқдалар. Суратда — илғор бригада аъзоларининг бир гуруҳасини кўриб турибсиз.

ШАРАФЛИ НОМ У Ч У Н

«Таштекстильмаш» заводи машинасозлари аjoyиб воқеанинг гувоҳи бўлдилар: бу ерда областимизда биринчи марта энг яхши тоқар деган шарафли номни олиш учун мусобақа уюштирилди. Мусобақада ўйлаб санаот корхоналарида меҳнат қилаётган, ўз касбияни пухта эгаллаган 30 га яқин тоқар иштирок этди. Унда Ўзбекистон трактор-йигув заводи асбобсозлик дехнининг тоқари Анатолий Хатулин биринчи ўринни олди. У энг мураккаб деталларга ишлов беришда касбдошларига қараганда анча тез суръат кўрсатди. Моҳир ишчига областимизнинг «Энг яхши тоқари» деган диплом ҳамда қўл соати мукофот қилинди. Область комсомол комитети томонидан ўтказилган бу тadbир тақдирларга лойиқдир. Ўйлашмики, бундан буюн бошқа касб эгаси бўлган ёшлар ўртасида ҳам шундай мусобақалар ўтказилиб туради.

С. ТУЛАЕВ,
техник.

ПЛАН ОРТИҒИ Б И Л А Н

Тўйтепадаги 1-кўча меҳанизациялашган колонна бинокорлари ва монтажчилари беш йилликнинг иккинчи йилида яхши ишладилар. Тўйтепа, Пискент, Алимкент, Оқўрғон ва бошқа посёлка ҳамда қишлоқларда қатор уй-жойлар, маданий-маиший муассасалар, ишлаб чиқариш бинолари фойдаланишга топширилди.

Колонна коллективи бу йил ўз зиммасига юксак мажбуриятлар олиб ишляпти. 2 миллион 761 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари планини муҳдатидан илгари дўндиришга, илтимос қилди. Қатор бригадалар тошйиринларини анча ортиғи билан адо этмоқда. Айниқса, Султон Руштинев раҳбарлигидаги бригада меҳнатда бошқаларга ўрнак бўляпти. Бригада аъзолари нормани 120 процентга етказиб ва ундан ҳам ортиғи бажаришляпти.

Ш. ХОЛМУХАМЕДОВ.

ОҚ ЙЎЛ, ЯНГИ РАЙОН МЕХНАТКАШЛАРИ

(ҲАМЗА РАЙОН 1 ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН).

риш ва КПСС XXIII съезди қарорлари асосида амалга оширилган лозим бўлган муҳим вазифалар ҳақида тўхтали.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан делегатлар бошланғич партия ташкилотларининг иш усули ва методларини такомиллаштириш зарурлигини таъкидладилар. КПСС XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленумлари ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети V ҳамда VIII пленумлари қарорлари партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш, экономикага раҳбарлик қилишга илмий асосда ёндошиш, ҳўжалик ва маданий қурилиш масалаларини оператив ва ишчанлик билан ҳал этишни талаб этади.

Музокарада сўзга чиққан Тош

кент авиация заводи директори К. С. Поспелов ҳўжаликка раҳбарлик қилишнинг илмий системаси шароитида резерв ва имкониятлардан қандай фойдаланиш ҳақида гапирди. Бу корхонада партия ташкилотли маъмурият билан ҳамкорликда иш кўриб, моддий рағбатлантириш ҳамда ишчилар ва мутахассислар учун турар жой бинолари қуриш учун фонд ташкил этиш тўғрисида гамхўрлик қилмоқда.

«Ташсельмаш» заводи партия комитетининг секретари П. А. Юсупов шу корхона делегатлари номидан гапирди, янги район партия комитетига жойлардаги бошланғич партия ташкилотлари тўғрисида доимий гамхўрлик қилиш ва уларга амалий ёрдам бериш, районда маданий-маиший хизмат кўрсатувчи бинолар қурилишини тезлаштириш юзасидан зарур чора-лар кўриш бўйича нақаз берди.

Шунингдек, музокарадада Э-трест 15-қурилиш бошқармаси гишт терувчиси О. Отахонов, 151-мактаб директори С. Халифова ва бошқалар ҳам сўзга чиқдилар. Конференцияда область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдуразақов сўзлади.

Конференция нинда Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари В. В. Окунский иштирок этди.

Конференция катнашчилари тегишли қарор қабул қилдилар, район партия комитетининг состави, ревиизи, комиссияси ҳамда Тошкент шаҳар ва область партия конференцияларига делегатлар сайланди.

Бўлиб ўтган пленумда Ҳамза район партия комитетининг бюроси сайланди. Ғ. П. Пулатов район партия комитетининг биринчи секретари, А. И. Шербаков, С. У. Мухаммаджонова ўртоқлар район партия комитетининг секретарлари қилиб сайландилар.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ЯНГИЙЎЛ. «Октябрь» 40, лари ариқ-зовурларни тозаалаб, бўлишди.

И. ХОЛТУРСУНОВ.

КАЛИНИН. «Дамачи» совхозининг ишчилари қишки ишларни қизғин давом эттирмоқдалар. Қисқа вақт ичида 50 минг метрдан ортиқроқ ариқ-зовурлар тозаалабди, тартибга келтириб қўйилди.

Х. НЎЛДОШЕВ.

УРТА ЧИРЧИҚ. Ўтган йили Свердлов номи колхоз эвенолари баранали меҳнат қилишди. 1120 гектар майдондан 26 центнердан ошириб «оқ олтин» тошйирдилар. Улар бу йил ҳар гектар ердан 30 центнердан пахта етиштиришга бел боғлашди. Колхознинг ҳамма участкаларида иш эвено усулида олиб борилмоқда. Пешада эвеноларда эса ҳозир техника ремонтлари, ариқ-зовурларни тозаалаб, маҳаллий ўғит ташиб чиқариш, уруғлик жамғартиш ишлари қизғин. Колхозчилар март ойида ерга барака уруғини ташлашмоқчи.

Б. СОДИҚОВ.

ВЕКОВОД. Бу йил 2-«Далварзин» совхозининг далаларида ҳар йилгидан кўпроқ ҳосил етиштириш учун қизғин кураш кетляпти. Талайгина эвено участкалари ҳар гектар ердан 30 центнердан хирмон кўтарамиз, дейишмоқда. Аҳдига вафо қилган пахтакорлар далага маҳаллий ўғит чиқаришни кучайтириб юборишди. Айниқса бу иш М. Алланазаров каби пешада эвеноларда яхши кетляпти.

Т. УСМОНОВ.

ОҚЎРҒОН. Кейинги кунларда Карл Маркс номи колхозда кўкламга тайёргарлик қуриш авяига чиқди. Колхоздаги от-уловлар ўғит ташашга сафарбар қилинди. Деҳқонлар кам ҳосилии участкаларининг ҳар гектарига қўшимча равишда 10 тоннага етказиб гўнг солишмоқда.

Қ. САДИНОХУНОВ.

СВЕРДЛОВСҚДАН

келган қурилиш поездди бинокорлари республикамизда турар жойларни жадал суръатлар билан қўймоқдалар. Ҳозир бирийўла бир неча кўпқаватли уйлар қад кўтаришмоқда. Суратда: қурилиш поездининг илғор сувоқчиларидан Т. Никитина ва Л. Колосова ўртоқлар. Улар нормани 180 процентга етказиб бажаришляпти.

А. Тўраев фотолари.

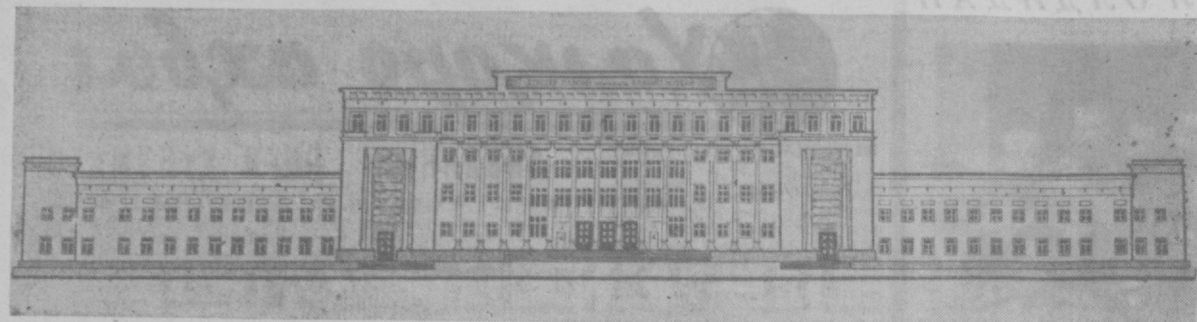
ТОШКЕНТ ШАҲАР XVIII ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ДЕЛЕГАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Тошкент шаҳар XVIII партия конференцияси 1968 йил 13 февраль эрталаб соат 10 да Алишер Навоий номи Катта Давлат Академик театри биносига очилди.

Делегатлар шу ернинг ўзига эрталаб соат 9 дан рўйхатга олинди.

ШОЛИКОРЛИК ИНСТИТУТИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Ўзбекистонда янги шоликорлик институти ташкил этилди. Бу республикадаги 16-қишлоқ ҳўжалик илмий-тегириш дароҳи ҳисобланади. Институт Тошкентда жойлаштирилди. Барча хоналар лабораториялар, энг янги асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Тажриба учун 200 гектар ер ажратилди. (ЎЗТАҒ).

АЛИШЕР НАВОЙ МУЗЕЙИДА

Тошкентдаги Навоий номли музей қурилиши тугай деб қолди. Филология фанлари доктори Ҳамид Сулаймонов раҳбарлик қилган музей қурилишида республикамизнинг атоқли олимлари, рассомлари, ҳайкалтарошлари қатнашаётган. Музей улуғ шоир тугилган кунининг 525 йиллигига тўғра бўлади. Бу музей Навоий ва у яшаган давр адабиёти, маданияти, қардош халқлар саноати билан бизларнинг таништиришда жуда муҳим роль ўйнайди. Суратда: Навоий ҳайкалини, музей биносининг лойиҳасини ва қурилишда қатнашаётган олимлар гуруҳларини кўриб турибсиз.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ҚОВУН ДАРАХТИ

Океани ороларининг аҳолиси тропик иқлим шароитида ўсадиган ва пайпай деб аталган мева дарахти «соғ бўл» деб ҳам айтади. Бундай ном қўйилганлиги ҳам бежиз эмас. Бу дарахтнинг мевалари ва барги таркибиде жуда қимматли фермент бор. Пепсинга қараганда ҳам активроқ бўлган бу фермент оқсил моддаларини парчалаб ташлайди. Улган ҳўжайраларини эритиб юборида ва жонли тўқималарнинг ўсишига ёрдам беради. Папанотин деб аталган бу фермент баъзи ошқозон ва тери касалликларини даволаш учун ишлатилади. Пайпай меваларидан шифобахш ширин ичимликлар, шарбатлар, жем, мармелад тайёрланади.

Бу дарахт оддий дарахтларга ўхшамайди. Бўйи икки қаватли иморатга тенг келадиган қўқуруқ ёғоч танасини тасаввур қилиш. Шу тананинг тепасида катта барглардан иборат шода мевадор осилиб турибди. Сариқ-яшил тусдаги бу мевадорнинг эги юмшоқ ва ширин бўлиб, қовунга жуда ўхшайди. Шунинг учун ҳам ботаник олимлар унга «Пайпай» (қовун дарахти) деб ном беришган.

СССР Фанлар академияси ботаника ботанигини Гагарада таниш пунктда ҳам ўсаётган қовун дарахтлари бор. Очқирғи ўтказилган бу дарахт кўчалари яхши ўрналиш қилиб ўсаётган ва ҳар бир дарахт ўрта ҳисобда 30 килограммдан мева бермоқда. Олимлар пайпайнинг баъзи навларини бизнинг субтропик шароитимизда кенг равишда ўстириш мумкин, деган фикрни айтмоқдалар.

Э. ЭЗУГБАЯ, (ТАСС мухбири).

РАССОМ ТАВАССУМИ

— Энди баҳоргача етиб оларсан?

— Қани бу ёққа! Хайрият-ей, мен ҳам планини баҳарадиган бўлдим-а.

Жойлашиб олди.

АХЛОҚ ВА ОДОБ МАВЗУИДА

ОНА ҚАДРИ ШУМИ?

Ўйим тушиб, Тошкентнинг Тўқикаллоб маҳалласидаги чойхонага ташнабосиди қилгани кирдим. Маҳалла меҳнатқашларининг умумий мажлиси ўтказилган экан. Ўртада 50 ёшлардаги бир киши гапирарди. Бурчақда ўтирган аёл унинг гапларини гоҳ маъқуллаб, гоҳ қайтариб лўқма ташларди.

— Булар ким? — сўрадим ёнимдаги кишини.

Гапираркан эри, бош иргитиб ўтирган хотини. Кейин... — деди у. — Гапир эшитилди.

— Онамиз қариб қолди, 80 дан ошди.

— Ўзингиз биласиз, киши қариғандан кейин ёш бола бўлиб қолади. Ёш боланич, тарбиялаш керак...

— Тўғри, — деди бурчақдаги аёл чапак чалиб.

Хамма унга тиббх назари билан қараган эди. — Тўғри-да! — деб ўрналиб ўтирди.

— Тарбиялаш учун, — сўзида давом этди эри.

— Яна ўзингизга маълу, гоҳ яхши гапирасиз, гоҳ ёмон — деди чайналиб. — Ўрни келганда урасиз...

— Онамиз!

— Гуноҳи нима?

— Оқпадар!

— Ўртоқлар! — деб мурожаат қилди, қўнғиз мўйлаби, истараси иссиқ киши, — сабр қилинлар, Гапириб бўлсин! Давом этин!

— Носир Мухиддинов, маҳалла комитетининг раиси, — тушунтирди ёнимдаги киши.

Майли, агар сизлар, онангиз етовловчи, йўлга солувчи муҳтожмас, десангиз, яна ўзингиз биласиз! Ҳар ҳолда, тани бошқа дард билмас дейдилар, онамиздек ўз истagini ўзи яхши билмайдиган қарияга ғамхўр, меҳрибон, донороқ кишиларнинг ёрдами зарур бўлса керак!

— Ҳали ҳам бўлса, бизда гина йўқ, деди бурчақдаги аёл. — Кампир кўпчилигининг олдида, биздан ўтди, десалар, беъмани қилмишларини бундан гуноҳ қайтармасалар, биз кечдик.

— Ҳа, биз кечдик гуноҳларини, — тақрорлади ўғил.

— Тиз чўкиб, денг! — кимдир таъна тошини олди!

— Кийим-бош, бошпана, ош-нон бер, деб ялисини, шундайми.

— Ўғлим-келим, кечиринг, деб йиғлаб-ситқисин! — Ўртага яна Носир Мухиддинов тушди.

— Тўхтаган, халойиқ тўхтаг! — У, ўғил билан келинга мурожаат қилди: — Абдулла, Тожи Шарофат холамининг айби, гуноҳи, тарбияга муҳтож томонлари нимада ўзи, аниқроқ айиб берсангиз!

Ўғил-келини бир-бирларига қараб қолдишди. Келин бошлади.

— Кўчадан бери келмайдилар! Уйдаги гап-яшма-эшик ташийдилар.

— Набираларига кўпол муомила қиладилар! — қўшиб қўйди ўғил.

— Шуми? — сўради Носир ака. — Шулар учун сендан ўз ўғлидан, сендан ўз келинидан кечирим сўрасинми? Бу илоҳ тилин қардан олдинглар. Онангиз ёш нихолмиди, эгилди. Бутун борлигини шарфатини, умрини, нувочинини ўз мевасига берган, ҳали ҳам соясини аймаётган чинор-ку! Энди ҳам эгилсинми? Йўқ энди, у синиди. Энди сен, онанинг сенга умр бўйи бағишлаган борлиқ меҳр-муҳаббатини узининг керак. Ўзингизга улуғ-муассас, кейин пушаймон, армон қилмаслигини учун қўлингдан келганча парваршир этишинг ҳам қарз, ҳам фарз! Аввало, онага қарши ўқиган «айбноманг» сариқ чағата арзимайди. Мана, кўпчилики айтсин!

— Тўғри, тўғри! — маъқуллашди ўтирганлар.

— Уйда ўтирмайдилар, дейсизлар. — Шарофат холаминг шу маҳалладаги кўпчилики кишининг дося-ониси бўлдилар. Бир вақтлар, шифохоналар йўқ вақтида, оналаримизнинг дардларига дармон бўлганлар. Чиқсалар бегааникига эмас, ўз фарзандлариникига чиқар эканлар. Шу айбми? Лекин, бирон марта ёпиқлик қозонин оқтанларини, уй сирини кўчага олиб чиққанларини эшитган эмасмиз.

— Фақат дуо қилиб, ҳол-аҳвол сўраб-чиқиб кетадилар! — раиснинг фиррини тасдиқлади кимдир.

— Тўй, маросимда кўрамиз, ҳолос!..

— Эшитдингизми? Ё биронта ҳукумат измига қарши касбқорингиз бор-ку, айтиб қўядилар, деб қўқиб, олдин олабсизми?

— Йўғе! — бараварига тисарилиб гапирди эр-хотин.

— Бўлмасам, онамизни ўз ихтиёрларига қўйиб-қўйинг, қийнаманг. Фақат, келганларидан бўғдой сўзингизни аяманг, урманг, ўтраса улоқ, турса сўлоқ деманг. Кўнғиз пахтадай оқ, мезондай нозик нарсас. Уни заиб, доғ тушириш осон. Аянаб асраш қийин! Тағин ҳам она, кўнғиз кўп нарсани ўзига олмайди. Агар, кўзларини юзидан, йиғидан қизарган кўзлари, эсинидаги бўйилган қадлари бўлмаганда, биз қора қилмишларингизни қаққдан билардик.

— Қани онажон, ўзингиз нима дейсиз?

Уятдан гушнак бўлиб, бир чеккада ўтирган нуруйи она, кўзларини енгил билан артиб ўрнидан турди.

— Нима дердим, болам, бу кунимдан ўлганим яхши. Ўртимга минг раҳмат, оқ қолдирмади, яланғоч қолдирмади. Отаси йўқлигини билдирмай қўлқолай деб, емадим-едирдим, ичмадим-ичирдим. Уч ўғлим бор эди, биласиз. Бирини урушда, иккинчисини шу ерда оламдан ўтди, пешонамга сиймади. Шу, Абдуллажон билан қолдим. Адасини ҳам, акаларини ҳам меҳрини шу ўғлимга бердим. Не-не ороғумидлар билан уйлантирдим.

Она бироз тин олди.

— Бағрим бутун бўлармикан, худо невараси, овунамиканман дегандим. Келиммен билан гапашмайдим. Олти набаир бор. Олдимга киргизилмайдим. Қариндош-уруғлариникига бориб-келсам: воё келдингизми, демайдим. Овқатин бўлса, бирга ейлик, дейишмайдим: дўғ этиб, олдимга ташлаб кетишадим. Ёлғизлик қурсин, сиқилсам. Қўн-қўшнингига чиқаман. Қайтиб ўйга киришга юрагим беэзлайди. Остонада соатлаб туриб қолам, эшонин очмай таъзиримин беришар. Кейин, гапашмайдиган келиммен, остига келганини қайтармай қарайди. Неге ёмон кўриб қолган, билмайман! Бир-кунин, чунонам урдик, яхшим ҳозир аскарликдаги набирман Рихисла келиб қолди. Онасидан анча ҳафа бўлди. Шу, кўнғиллар, қийнаманлар, нисофга келиб қолдишар!

Она ўнасин тўлиб гапиролмай қолди.

— Онада аёб йўқ, — деди аёллардан бири. — Она бизникига ҳам чиқиб турадилар. Унақани, кўпол, беъмани оналардан эмаслар, Сингаемиз, биламиз...

Томоғимга нимадир тикилгандай қўнғилм ором йўқолди. Она ёди ўйимдан кетмасди. Унинг меҳр тўла кўзлари, латофат мавж ўрган овози ёдимда қолди. Абдулла билан Тожи ҳам буни сезганимкан!

Ахир, онага фарзанддан қўнғилчилик лозиммасин! Она қўнғилни чўқтириш уят, номуску! Она-отага муҳаббат, хизмат — ҳар бир фарзанднинг олий бурчи эмасми?

Онамиз бирон ердан қайтиш олари йўлга чиқиб, қўлидагини олиб, қўлигига кириш, кутиб олиш, уйгача соғинч, ширин гаплар билан бошлашиб кириш — қандай яхши фазилат! Абдулла ва Тожиларнинг шундай қилиши керак эмасми?

Уйдан, уйда она қўнғилни олишга иштиш, оғирини енгил қилиш қандай шараф! Абдулла ва Тожилар, буни ўйлаши лозиммасин!

Октябрь районидаги ҳозирги янги ном «Маданият» маҳалла жамоатчилиги бу ҳақда йўлаб-қайғиритди. Абдулла Алиев ишлайдиган Тошкентдаги ҳайвонот боғи коллективини ҳам ўз таъсирини ўтказиш керак.

Она-ку, ҳозир тетик, бирова оғирлиги йўқ. Мабодо, тоби қочиб, ётиб қолса нима бўлади? Онанинг олдида ўғил-келини кирмас, набиралар кирмас — қоронғуда ётаберишим, чироқин ким ёқиб беради, ким чўк беради, ким едириб-чирди?

Абдулла, Тожи қўнғилни оч! Маҳалла — кўпчилик, ҳақин-ҳақ, ноҳақин-ноҳақ, дейди. Кўпчилик сенларнинг тутган йўлигини ноҳақ, деди.

— Фақат дуо қилиб, ҳол-аҳвол сўраб-чиқиб кетадилар! — раиснинг фиррини тасдиқлади кимдир.

— Тўй, маросимда кўрамиз, ҳолос!..

— Эшитдингизми? Ё биронта ҳукумат измига қарши касбқорингиз бор-ку, айтиб қўядилар, деб қўқиб, олдин олабсизми?

— Йўғе! — бараварига тисарилиб гапирди эр-хотин.

— Бўлмасам, онамизни ўз ихтиёрларига қўйиб-қўйинг, қийнаманг. Фақат, келганларидан бўғдой сўзингизни аяманг, урманг, ўтраса улоқ, турса сўлоқ деманг. Кўнғиз пахтадай оқ, мезондай нозик нарсас. Уни заиб, доғ тушириш осон. Аянаб асраш қийин! Тағин ҳам она, кўнғиз кўп нарсани ўзига олмайди. Агар, кўзларини юзидан, йиғидан қизарган кўзлари, эсинидаги бўйилган қадлари бўлмаганда, биз қора қилмишларингизни қаққдан билардик.

— Қани онажон, ўзингиз нима дейсиз?

Уятдан гушнак бўлиб, бир чеккада ўтирган нуруйи она, кўзларини енгил билан артиб ўрнидан турди.

— Нима дердим, болам, бу кунимдан ўлганим яхши. Ўртимга минг раҳмат, оқ қолдирмади, яланғоч қолдирмади. Отаси йўқлигини билдирмай қўлқолай деб, емадим-едирдим, ичмадим-ичирдим. Уч ўғлим бор эди, биласиз. Бирини урушда, иккинчисини шу ерда оламдан ўтди, пешонамга сиймади. Шу, Абдуллажон билан қолдим. Адасини ҳам, акаларини ҳам меҳрини шу ўғлимга бердим. Не-не ороғумидлар билан уйлантирдим.

Она бироз тин олди.

— Бағрим бутун бўлармикан, худо невараси, овунамиканман дегандим. Келиммен билан гапашмайдим. Олти набаир бор. Олдимга киргизилмайдим. Қариндош-уруғлариникига бориб-келсам: воё келдингизми, демайдим. Овқатин бўлса, бирга ейлик, дейишмайдим: дўғ этиб, олдимга ташлаб кетишадим. Ёлғизлик қурсин, сиқилсам. Қўн-қўшнингига чиқаман. Қайтиб ўйга киришга юрагим беэзлайди. Остонада соатлаб туриб қолам, эшонин очмай таъзиримин беришар. Кейин, гапашмайдиган келиммен, остига келганини қайтармай қарайди. Неге ёмон кўриб қолган, билмайман! Бир-кунин, чунонам урдик, яхшим ҳозир аскарликдаги набирман Рихисла келиб қолди. Онасидан анча ҳафа бўлди. Шу, кўнғиллар, қийнаманлар, нисофга келиб қолдишар!

Она ўнасин тўлиб гапиролмай қолди.

— Онада аёб йўқ, — деди аёллардан бири. — Она бизникига ҳам чиқиб турадилар. Унақани, кўпол, беъмани оналардан эмаслар, Сингаемиз, биламиз...

Томоғимга нимадир тикилгандай қўнғилм ором йўқолди. Она ёди ўйимдан кетмасди. Унинг меҳр тўла кўзлари, латофат мавж ўрган овози ёдимда қолди. Абдулла билан Тожи ҳам буни сезганимкан!

Ахир, онага фарзанддан қўнғилчилик лозиммасин! Она қўнғилни чўқтириш уят, номуску! Она-отага муҳаббат, хизмат — ҳар бир фарзанднинг олий бурчи эмасми?

Онамиз бирон ердан қайтиш олари йўлга чиқиб, қўлидагини олиб, қўлигига кириш, кутиб олиш, уйгача соғинч, ширин гаплар билан бошлашиб кириш — қандай яхши фазилат! Абдулла ва Тожиларнинг шундай қилиши керак эмасми?

Уйдан, уйда она қўнғилни олишга иштиш, оғирини енгил қилиш қандай шараф! Абдулла ва Тожилар, буни ўйлаши лозиммасин!

Октябрь районидаги ҳозирги янги ном «Маданият» маҳалла жамоатчилиги бу ҳақда йўлаб-қайғиритди. Абдулла Алиев ишлайдиган Тошкентдаги ҳайвонот боғи коллективини ҳам ўз таъсирини ўтказиш керак.

Она-ку, ҳозир тетик, бирова оғирлиги йўқ. Мабодо, тоби қочиб, ётиб қолса нима бўлади? Онанинг олдида ўғил-келини кирмас, набиралар кирмас — қоронғуда ётаберишим, чироқин ким ёқиб беради, ким чўк беради, ким едириб-чирди?

Абдулла, Тожи қўнғилни оч! Маҳалла — кўпчилик, ҳақин-ҳақ, ноҳақин-ноҳақ, дейди. Кўпчилик сенларнинг тутган йўлигини ноҳақ, деди.

— Фақат дуо қилиб, ҳол-аҳвол сўраб-чиқиб кетадилар! — раиснинг фиррини тасдиқлади кимдир.

— Тўй, маросимда кўрамиз, ҳолос!..

— Эшитдингизми? Ё биронта ҳукумат измига қарши касбқорингиз бор-ку, айтиб қўядилар, деб қўқиб, олдин олабсизми?

— Йўғе! — бараварига тисарилиб гапирди эр-хотин.

— Бўлмасам, онамизни ўз ихтиёрларига қўйиб-қўйинг, қийнаманг. Фақат, келганларидан бўғдой сўзингизни аяманг, урманг, ўтраса улоқ, турса сўлоқ деманг. Кўнғиз пахтадай оқ, мезондай нозик нарсас. Уни заиб, доғ тушириш осон. Аянаб асраш қийин! Тағин ҳам она, кўнғиз кўп нарсани ўзига олмайди. Агар, кўзларини юзидан, йиғидан қизарган кўзлари, эсинидаги бўйилган қадлари бўлмаганда, биз қора қилмишларингизни қаққдан билардик.

— Қани онажон, ўзингиз нима дейсиз?

Уятдан гушнак бўлиб, бир чеккада ўтирган нуруйи она, кўзларини енгил билан артиб ўрнидан турди.

— Нима дердим, болам, бу кунимдан ўлганим яхши. Ўртимга минг раҳмат, оқ қолдирмади, яланғоч қолдирмади. Отаси йўқлигини билдирмай қўлқолай деб, емадим-едирдим, ичмадим-ичирдим. Уч ўғлим бор эди, биласиз. Бирини урушда, иккинчисини шу ерда оламдан ўтди, пешонамга сиймади. Шу, Абдуллажон билан қолдим. Адасини ҳам, акаларини ҳам меҳрини шу ўғлимга бердим. Не-не ороғумидлар билан уйлантирдим.

Она бироз тин олди.

— Бағрим бутун бўлармикан, худо невараси, овунамиканман дегандим. Келиммен билан гапашмайдим. Олти набаир бор. Олдимга киргизилмайдим. Қариндош-уруғлариникига бориб-келсам: воё келдингизми, демайдим. Овқатин бўлса, бирга ейлик, дейишмайдим: дўғ этиб, олдимга ташлаб кетишадим. Ёлғизлик қурсин, сиқилсам. Қўн-қўшнингига чиқаман. Қайтиб ўйга киришга юрагим беэзлайди. Остонада соатлаб туриб қолам, эшонин очмай таъзиримин беришар. Кейин, гапашмайдиган келиммен, остига келганини қайтармай қарайди. Неге ёмон кўриб қолган, билмайман! Бир-кунин, чунонам урдик, яхшим ҳозир аскарликдаги набирман Рихисла келиб қолди. Онасидан анча ҳафа бўлди. Шу, кўнғиллар, қийнаманлар, нисофга келиб қолдишар!

Она ўнасин тўлиб гапиролмай қолди.

— Онада аёб йўқ, — деди аёллардан бири. — Она бизникига ҳам чиқиб турадилар. Унақани, кўпол, беъмани оналардан эмаслар, Сингаемиз, биламиз...

Томоғимга нимадир тикилгандай қўнғилм ором йўқолди. Она ёди ўйимдан кетмасди. Унинг меҳр тўла кўзлари, латофат мавж ўрган овози ёдимда қолди. Абдулла билан Тожи ҳам буни сезганимкан!

Ахир, онага фарзанддан қўнғилчилик лозиммасин! Она қўнғилни чўқтириш уят, номуску! Она-отага муҳаббат, хизмат — ҳар бир фарзанднинг олий бурчи эмасми?

Онамиз бирон ердан қайтиш олари йўлга чиқиб, қўлидагини олиб, қўлигига кириш, кутиб олиш, уйгача соғинч, ширин гаплар билан бошлашиб кириш — қандай яхши фазилат! Абдулла ва Тожиларнинг шундай қилиши керак эмасми?

Уйдан, уйда она қўнғилни олишга иштиш, оғирини енгил қилиш қандай шараф! Абдулла ва Тожилар, буни ўйлаши лозиммасин!

Октябрь районидаги ҳозирги янги ном «Маданият» маҳалла жамоатчилиги бу ҳақда йўлаб-қайғиритди. Абдулла Алиев ишлайдиган Тошкентдаги ҳайвонот боғи коллективини ҳам ўз таъсирини ўтказиш керак.

Она-ку, ҳозир тетик, бирова оғирлиги йўқ. Мабодо, тоби қочиб, ётиб қолса нима бўлади? Онанинг олдида ўғил-келини кирмас, набиралар кирмас — қоронғуда ётаберишим, чироқин ким ёқиб беради, ким чўк беради, ким едириб-чирди?

Абдулла, Тожи қўнғилни оч! Маҳалла — кўпчилик, ҳақин-ҳақ, ноҳақин-ноҳақ, дейди. Кўпчилик сенларнинг тутган йўлигини ноҳақ, деди.

— Фақат дуо қилиб, ҳол-аҳвол сўраб-чиқиб кетадилар! — раиснинг фиррини тасдиқлади кимдир.

— Тўй, маросимда кўрамиз, ҳолос!..

— Эшитдингизми? Ё биронта ҳукумат измига қарши касбқорингиз бор-ку, айтиб қўядилар, деб қўқиб, олдин олабсизми?

— Йўғе! — бараварига тисарилиб гапирди эр-хотин.

— Бўлмасам, онамизни ўз ихтиёрларига қўйиб-қўйинг, қийнаманг. Фақат, келганларидан бўғдой сўзингизни аяманг, урманг, ўтраса улоқ, турса сўлоқ деманг. Кўнғиз пахтадай оқ, мезондай нозик нарсас. Уни заиб, доғ тушириш осон. Аянаб асраш қийин! Тағин ҳам она, кўнғиз кўп нарсани ўзига олмайди. Агар, кўзларини юзидан, йиғидан қизарган кўзлари, эсинидаги бўйилган қадлари бўлмаганда, биз қора қилмишларингизни қаққдан билардик.

— Қани онажон, ўзингиз нима дейсиз?

Уятдан гушнак бўлиб, бир чеккада ўтирган нуруйи она, кўзларини енгил билан артиб ўрнидан турди.

— Нима дердим, болам, бу кунимдан ўлганим яхши. Ўртимга минг раҳмат, оқ қолдирмади, яланғоч қолдирмади. Отаси йўқлигини билдирмай қўлқолай деб, емадим-едирдим, ичмадим-ичирдим. Уч ўғлим бор эди, биласиз. Бирини урушда, иккинчисини шу ерда оламдан ўтди, пешонамга сиймади. Шу, Абдуллажон билан қолдим. Адасини ҳам, акаларини ҳам меҳрини шу ўғлимга бердим. Не-не ороғумидлар билан уйлантирдим.

Она бироз тин олди.

— Бағрим бутун бўлармикан, худо невараси, овунамиканман дегандим. Келиммен билан гапашмайдим. Олти набаир бор. Олдимга киргизилмайдим. Қариндош-уруғлариникига бориб-келсам: воё келдингизми, демайдим. Овқатин бўлса, бирга ейлик, дейишмайдим: дўғ этиб, олдимга ташлаб кетишадим. Ёлғизлик қурсин, сиқилсам. Қўн-қўшнингига чиқаман. Қайтиб ўйга киришга юрагим беэзлайди. Остонада соатлаб туриб қолам, эшонин очмай таъзиримин беришар. Кейин, гапашмайдиган келиммен, остига келганини қайтармай қарайди. Неге ёмон кўриб қолган, билмайман! Бир-кунин, чунонам урдик, яхшим ҳозир аскарликдаги набирман Рихисла келиб қолди. Онасидан анча ҳафа бўлди. Шу, кўнғиллар, қийнаманлар, нисофга келиб қолдишар!

Она ўнасин тўлиб гапиролмай қолди.

— Онада аёб йўқ, — деди аёллардан бири. — Она бизникига ҳам чиқиб турадилар. Унақани, кўпол, беъмани оналардан эмаслар, Сингаемиз, биламиз...

Томоғимга нимадир тикилгандай қўнғилм ором йўқолди. Она ёди ўйимдан кетмасди. Унинг меҳр тўла кўзлари, латофат мавж ўрган овози ёдимда қолди. Абдулла билан Тожи ҳам буни сезганимкан!